

MİLLÎ KÜLTÜR

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

SAYI 55

MEHMET ÂKİF ERSOY ÖZEL SAYISI

MEHMET AKİF ERSOY (1873 - 1936)

ARALIK — 1986

İÇİNDEKİLER

1	SUNUŞ A. Mesut YILMAZ
2	ATATÜRK VE ÂKİF Muharrem ERGİN
6	BAYRAĞA SARDIĞIM YÜCE ŞAİR Fethi TEVETOĞLU
10	MEHMET ÂKİF ERSOY'UN DİLİ ÜZERİNE Orhan Şaik GÖKYAY
18	MEHMET ÂKİF ERSOY'UN İSLÂMÎ GÖRÜŞÜ Abdülkadir KARAHAN
23	NEDEN ÂKİF H. Rıdvan ÇONGUR
27	NESRİN VAROŞLARINI ZORLAYAN BİR ŞAİR Necmettin TURİLAY
30	MEHMET ÂKİF ERSOY'UN "BERLİN HATIRALARI" Gürsel AYTAÇ
33	O MISRALAR (Şiir) Yahya AKENGİN
35	BÜLBÜL (Şiir) M. Âkif ERSOY
36	ÂKİF'İN ŞİİRLERİNDE HALKA HİTAP ETME DÜŞÜNCESİNDEN KAYNAKLANAN ÖZELLİKLER Cemal KURNAZ
43	MEHMET ÂKİF'DE BİR BAYRAM SABAHİ Ş. Kaya SEFEROĞLU
47	MEHMET ÂKİF'İN YABANCI DİL VE EDEBİYATLARLA TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ Kâzım YETİŞ
51	MEHMET ÂKİF'İN MİLLÎ MÜCADELE YILLARINDAKİ MEV'İZELERİ Abdullah UÇMAN
57	ASIM YAHUT VI. SAFAHAT'TA MİLLÎ EĞİTİM MESELESİ OLARAK TÜRK GENÇLİĞİNİN GAYESİ VE HEDEFLERİ M. Halistin KUKUL
65	MEHMET ÂKİF ERSOY VE İSTİKLÂL MARŞIMIZ Bekir ÖZTÜRK
68	İSTİKLÂL MARŞI M. Âkif ERSOY
72	SEYFİ BABA (Şiir) M. Âkif ERSOY
74	MEHMET ÂKİF VE EĞİTİM İhsan KURT
76	YUNUS (Şiir) Cevdet ASLANGÜL
78	MEHMET ÂKİF VE BİR MECMUANIN ANATOMİSİ Hasan DUMAN
96	HABERLER • Çanakkale Mehmet Âkif Ersoy Kültür Merkezi Açıldı. • M. Â. Ersoy'un Ölümünün 50. Yılı Anma Pulu

"Bu sayıda yer alan fotoğraflar 'Mehmet Âkif Ersoy Vakfı' Arşivinden alınmıştır".

Millî Kültür

ÜÇ AYLIK DERGİ
SAYI : 55
ARALIK — 1986

★

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Adına Sahibi
Hasan DUMAN

★

Yazı İşleri Müdürü
Zekeriya TOKGÖZ

★

Yazı Kurulu
Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL
İlhan GEÇER
Rıdvan ÇONGUR
Yağmur TUNALI
Aydın KEZER
Yavuz Bülent BAKİLER
Zekeriya TOKGÖZ

★

İdare Yeri

Kültür ve Turizm Bakanlığı
Kütüphaneler ve Yayımlar
Genel Müdürlüğü
Kültürel Yayınlar
Dairesi Başkanlığı

Mithatpaşa Cad. No. 33
Yenişehir/ANKARA
Tel : 31 84 80

FİYATI 250 TL.

Yıllık Abone Bedeli : 1000 TL.
Dış Ülkelere \$ 4 - DM 12

ABONE YAZIŞMA ADRESİ

Kültür ve Turizm Bakanlığı
Döner Sermaye İşletmesi
Merkez Müdürlüğü

Dr. Mediha Eldem Sok.
No. 18 Yenişehir/ANKARA
Tel : 31 33 45

Basıldığı Yer :

BAŞBAKANLIK BASİMEVİ
ANKARA — 1986

Gönderilen yazılar yayınlansın
yayınlansın geri verilmez.

MEHMET ÂKİF ERSOY VE İSTİKLÂL MARŞIMIZ

**Türkiye, Devleti ve
milletiyle bölünmez bir
bütündür. Dili Türkçedir.
Bayrağı, şekli kanununda
belirtilen, beyaz, ay yıldızlı,
al bayraktır. Millî marşı
"İstiklâl Marşı"dır. Başkenti
Ankara'dır.
Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
Madde 3**

Bekir ÖZTÜRK

Mehmet Âkif Ersoy'un ölümünün ellinci, İstiklâl Marşı'nın Milli Marş olarak T.B.M.Meclisi'nde kabul edilmesinin altmış beşinci yıldönümüdür. Bu yıl dönümlerini anmak ecdâda hürmet ve muhabbeti tazelemek, canlı tutmak ve bağlılığı göstermek her Türk vatandaşının vazifesidir. Uzun bir maziye hür ve müreffeh yaşayan Türk milletinin, pek çok kahramanı, devlet adamı, ilim erbabı ve sanatkârı olmuştur. Büyük oğulları olmayan milletler, büyük millet olamazlar.

İşte unutulmayan büyük oğullardan birisi de M. Âkif Ersoy'dur. Şair, fikir ve mücadele adamı, müstesna bir seciye ve ahlâk sahibi, idealist ve iman âbidesi olan M. Âkif, her an milletimizin dertleriyle dertlenmiş, felâketlerine ağlamış, seccat ve kahramanlığına destan, zaferlerine marş yazmış, gönlümüzde ebedî bir taht kurmuş, sadık ve vefâkâr bir âşık, fedakâr bir sevgilidir.

Âkif'i hafızalarda yaşatan husus şiirlerindeki samimiyeti, bir de tamamıyla yerli ve milli oluşudur. Kendisi bu yönü için:

**"Hayır. hâyal ile yoktur benim alış verişim.
İnan ki: Her ne demişsem görüpte söylemişim.
Şudur cihanda benim en beğendiğim
meslek.
Sözüm odun gibi olsun, hakikat olsun tek"
der.**

Bu parça bize Âkif'in sanat cephesini vermektedir. Âkif'e göre sanat, süs ve çerez değildir. Sanat cemiyet içindir ve mahallidir. Bu sebeple edebiyatın vatanı vardır. Her milletin edebiyatı kendi halkının malıdır. Cemiyetin çirkin güzel bütün meseleleri, bütün dertleri, tasaları edebiyatın konusudur.

Cemiyetin hayatını terennüm eden "mahallî bir edebiyat" yapmak Âkif'in sanatının en esaslı vasfıdır. Bunu yapabilmek için gözleme ve incelemeye lüzum duyar. Hayale bağlanmaz, ilhamını millî rûh ve heyecandan alır. "Mahalle Kahvesi" şiirini, kahvenin sahibine okudukları zaman, kahvecinin şâir hakkında: "Ömrü kahvehanelerde geçmiş biri" demesi Âkif'in samimiyet ve realizmini çok güzel açıklar. Yine "Halkın anlayabileceği dil, ancak kendi dilidir" görüşünden hareket eden M. Âkif bu ifâdenin samimiyetinden doğan bir coşkunlukla şiirlerini yazar. Bu sebeple cemiyetin ortak inançlarını dile getiren çeşitli manzumeleri, büyük bir telkin ve cazibe kudretine sahip olur.

Mehmet Âkif'in mücadelesini edebiyatımıza ait görüşlerinin ışığında incelemeye çalışalım: 1908'den sonraki hâdiseleri O'nun eserlerinde acı ve çıplak yönleri ile görmekteyiz. Balkan Harbi, Cihan Harbi ve İstiklâl mücadelemizin her yönü, şiirlerinde renkli tablolar halinde ortaya konulur. Bu tabloları ruhumuz-

da ve vicdanımızda hisseder, geçmiş hayatımızı yeniden yaşama imkânına kavuşuruz.

400 yıl adâletle hükmettiğimiz Balkan devletleri kendi aralarında birleşerek devletimize 1912 yılında savaş açarlar. Mehmet Âkif "İssız Yurt" isimli şiirinde bu savaşın feci akibetini bir bir anlatır. Vatanın parçalandığını her yerinin mezar olduğunu, ziyaretçilerden mahrum kalan mezarların durumunu şöyle dile getirir.

**"Geçenler varsa İslâmın şu çiğnenmiş diyârından
Şu yüzbinlerce yurdun kanlı, zâirsiz mezârından".**

Bu acı tablo şâiri maziye çeker. Gözünde mazî bütün haşmetiyle canlanır:

**"Bu ıssız âşinâlar, bir zaman gayet muazzezdi.
Bu damlar böyle baykuş seslerinden çın çın
ötmezdi"**

Derinden gelen bu feryât gittikçe elem ve kudretini arttırır. Çaresiz kalan şâir, olayın büyüklüğü altında âdeta ezilir. Bu eksikliği şöyle dile getirir:

**"Vefâsız yurd! Öz evlâdım için olsun vefâ yok mu?
Neden kalbin kabarmış? Bir ocaktan bir ziya yok mu?
İlahî! Kimsesizlikten bunaldım, âşinâ yok mu?
Vatansız Hâhumânsız bir garibim, mültecâ yok mu?"**

Bütün yokluk mu her yer? Bâri bir "yok" der sedâ yok mu?"

Yazar bu acıklı ve perişan durumda iken imparatorluk gittikçe çöküyor; şâirimiz bu çöküntüyü gördükçe kendisini tutamıyor:

**"Gitme ey yolcu, beraber oturup ağlaşalım.
Elemin bir yüreğin kârı değil, paylaşalım!"**

Bu feryâtları gök boşluğuna salarken, gözü o güzel vatan topraklarındaki tüyler ürpertici manzalarla karşılaşır, kendini suçlu görür ve;

"Ah! Karşımda vatan nâmına bir kabristan,

Yatıyor şimdi... Nasıl yerlere geçmez insan?"

söyleyişi ile büyük felâketi dile getirip, hadisenin sebebini şöyle anlatır:

**"Donanma, ordu yürürken muzafferin ileri,
Üzengi öpmeye hasretti garbın elçileri!"**

beyitinde ifade edildiği gibi batılılar alçak rûhluydular. Bu sebepten Âkif:

**Tükürün, milleti alçakça vuran
darbelere!
Tükürün onlara alkış dağıtan kahpelere!
Tükürün Ehl-i Salibin o hâyasız yüzüne!
Tükürün onların asla güvenilmez sözüne!
Medeniyet denilen maskara mahlûku
görün;
Tükürün maskeli vicdanına asrın,
tükürün!**

ifadesiyle ezeli ve ebedî düşmanlarımızı belirtmiş, alacağımız tedbirleri de göstermiştir. Bizi bölmek parçalamak isteyen batı-doğu, kuzey, güney kim olursa olsun karşısında çelikleşmiş irâdemizi bulmalıdır. İşte Âkif'in kalplerimizdeki sönmeyen iman kulaklarımızdaki sesi asırlar geçecek ama haykırmaya devam edecektir.

Balkan felaketini gören, yaşayan ve ruhunda hissedilen Âkif, Birinci Cihan Savaşı'nın daha büyük ve elîm olayları ile karşılaşır. Mücadeleye atılan yazanımız yurtiçi ve yurtdışı gezilere başlayarak halkın yek-vücut olmasını ve emperyalist güçlere karşı mücadeleye başlamalarını telkin eder. İngiliz ve Fransızlar tarafından aldatılarak batı Cephesine sevk edilen binlerce Seylanlı, Cavalı, Hindli, v.b. Müslümanlar'ın yanlış yolda olduklarını, kardeşlerini öldürdüklerini haykırır. İngiliz ve Fransızların "Almanlar İstanbul'u bastı, halifeyi ortadan kaldıracaklar," yolunda çıkarttıkları söylentilerin kasıtlı olduğunu ifadeye muktedir olur. Bu vesileyle Almanya'ya (1914) çöl yolu ile Necid'e (1916), Medine'ye giderek, halkı uyarmak için elinden gelen gayreti esirgemez. İstiklâl Savaşı'nın sonuna kadar Âkif'i kuruluş mücadelesinin daima içinde buluruz. Bu mücadele, ya fiili bir kavga yahut Türkçenin gülen ve ağlayan, yahut şimşekleşen sesiyle olmaktadır.

18 Mart 1915 yılında İngiliz ve Fransız ordularına karşı kazanılan Çanakkale Savaşı'nın destânını Mehmet Âkif yazmıştır. Eğer Âkif olmasaydı, Çanakkale Savaşı'nın destânı yazılmazdı. Çanakkale Şehitleri, Mehmet Âkif'le birlikte edebiyen anılacaktır. Bu şiir derinden duyulan bir heyecanın ve yaşanan hadiselerin samimi ifadesidir. Bu tip eserler ısmarlama yazılamaz. Bu sebepten Âkif Çanakkale'ye şehitlerimiz için dikilecek olan âbidenin en ulvî ve ebedisini dikmiştir.

"Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş asker,

Gökten ecdad inerek öpse o pâk alnı değer."

mısralarıyla yüceltilen Mehmetçik, kazandığı zaferin en güzel mükâfatını almıştır.

Anadolu'da bir çile var, ateş ve ölüm var. Hep-sinden daha acı her geçen gün topraklarımızın kaybı var. Çanakkale'de çelikleşen ruh, her ne kadar aynı âsâ-letle yaşıyorsa da birleşen düşmanlar yurdumuzu işgal-lerle paylaşmaya başlıyorlar.

İlerleyen Yunan orduları Bursa'ya ayak basıyor, Devletimizin kurucusu Osman Gazi'nin mezarına gide-rek aşağılık hareketlerde bulunuyorlar, içki içerek, na-ralar, ve küfürlerle "kalk hey koca sanıklı, kalk da torunlarının halini gör" diyerek tepiniyorlardı. Bu acıklı manzara herkes gibi Vatan şâirimizi derinden yarala-mış ve mersiye karakterinde olan "Bülbül" şiirini bu ruh hali içinde yazmıştır:

**"Eşin var, âşyanın var, baharın var, ki
beklerdin;
Kıyametler koparmak neydi, ey bülbül,
nedir derdin?
O zümrüt tahta kondun, bir semâvî saltanat
kurdun.
Cihanın yurdu çiğnense, çiğnenmez senin
yurdun."**

Millî şâir odur ki, en kötü günlerde milletine reh-berlik eder, onu yeis ve ümitsizlikten kurtarır. Mehmet Âkif'i bu açıdan değerlendirdiğimiz zaman bir karak-terle karşılaşıyoruz:

**"Doğduğumdan beridir âşıkım istiklâle
Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lâle,
Yumuşak başlı isem kim dedi uysal
koyunum?
Kesilir belki fakat çekmeğe gelmez boynum.
Kanayan bir yara gördüm mü yanar tâ
ciğerim
Onu dindirmek için çifte yerim, kamçı
yerim
Adam, aldırma da geç git diyemem,
aldırırım.
Çiğnerim, çiğnenirim hakkı tutar
kaldırırım."**

Bu karakterde olan şâir "Sevr" paçavrası doğan yeni bir güneşle parçalanmaya başlarken İstanbul'da durup, bu mücadeleye seyirci kalamazdı. Çünkü İstanbul'da yapılacak bir şey kalmamış, Millî ruh Anadolu'da ha-rekete geçmişti. Âkif bu mücadelenin manevî liderli-ğini yapmış olan bir şahsiyettir. Bu mücadelede Âkif'i küçük göstermek isteyenler, Millî mücadelemizdeki

manevî yönü ile yaptığı hizmetleri bilmeyen gafiller-dir. İstiklâl Savaşındaki mücadelesi bu kanaatimizi ispatlamaya yetirlidir:

**"Fakat sen öyle değilsin: Senin yanan
ciğerin:**

**"Vatan!" deyip öleceksin semâda olsun
yerin.**

**Nasıl tahammül eder hür olan esâretine?
Kör olsun, ağlamayan, ey vatan felâketine!"**

diyerek felâkete uğrayan vatanın kurtuluş mücade-le-sine katılır. Alehimize biten Cihan Savaşı Âkif'i bü-yük bir üzüntüye düşürür. İzmir'in 15 Mayıs 1919'da Yunanlılar tarafından işgali ıstırapını daha da artırır. Fakat 25 asırdan beri hür yaşayan Türk Milletinin esir olamayacağına, istiklâlinden mahrum edilemeyeceği-ne inancı tamdır. Bu inancını Sebülür-reşâd'da haykır-mıştır. Ayvalık'ı almaya gelen Yunanlılar'ın silahlı bir direniş ile karşılaşmaları Âkif'i şiddetle heyecanlandı-rmış ve derhal Balıkesir'e giderek verdiği vaazlarla hal-kı Yunanlılar'a karşı cesaretlendirmiştir. Âkif bu hareketi ile fiili olarak Milli Mücadeleye katılmıştır. Ba-lıkesir dönüşünde Hintli âlim, Hüseyin Kıdvay'ın Ana-dolu'daki Milli hareketi müdafaa ve İngilizlere hücum eden eserini -Ömer Rıza'nın tercümesi- bastırıp Ana-dolu'da dağıtılmasını sağlamıştır. 16 Mart 1920'de İs-tanbul işgal edilir. Bu olaya ses çıkılmayıp, seyirci kalınması üzerine Âkif İstanbul'u terk ederek, Mayıs 1920'lerde Ankara'ya gelir. Ankara bu vatan evlâdını bağrına basar. "İlk Millet Meclisinde Burdur Mebusu olan şâir, Muhtelif vilayetleri dolaşarak halkı irşâd et-miş karanlık gönüllere ışık tutmuş, ruhlara ümit, he-yecan ve kuvvet aşılamıştır".

Konya isyanının yatıştırılmasında büyük hizme-ti olan Âkif, oradan Kaşamonu'ya geçip Nasrullah Ca-mii'nde meşhur ve uzun hitabesini vermiştir.

O tarihlerde Kâzım Karabekir Paşa kumandasın-daki Şark Ordumuz büyük zaferle Kars'a girmiş ve bu mutlu haber her tarafa yayılmıştır. Bu olayın heyecanı ile Âkif Kaşamonu'daki Nasrullah Camii'nde halka:

"Sakin millî hareket alâyhinde olanların sözleri-ne kulak asmayınız. Çünkü onlar halkımızı köle haline getirmek istiyorlar. İçimizde yer yer çıkan isyanlar hep mel'un düşmanların parmağıyla olmuştur. Allah nızası için aklımızı başımıza toplayalım. Çünkü böyle düşman hesabına çalışırsak elimizde kalan bir avuç toprağı da verecek olursak, çekilip gitmek için arka tarafta bir ka-rış yerimiz yoktur" diyor ve halkı birliğe davet ederek:

**Girmeden tefrika bir millete, düşman
giremez;**

İSTİKLÂL MARŞI

— Kahraman Ordumuza —

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben' ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım;
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbin âfakını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın!
Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.
Doğacaktır sana vâdettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın... Belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme, tanı!
Düşün, altındaki binlerce kefensiz vatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı;
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün vârimı alsın da Hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden, İlâhî şudur ancak emeli:
Değmesin mâbedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şahâdetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım;
Her cerihamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım.
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden nâşım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl;
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl!
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:

Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

Toplu vurdukça yürekler onu top sindiremez.

görüşünü gönüllere perçinliyordu.

Kurtuluş mücadelesini yürüten T.B.M. Meclisi bu mücadelenin ruhuna uygun bir İstiklâl Marşının yazılıp Milli marş olarak kabulünü kararlaştırır. Bu işin organize edilmesini Maarif vekâletine havale eder. Maarif vekâletince açılan İstiklâl Marşı yazma müsabakasına 724 şâir katılır. Fakat birinci gelecek olan şâire 500 TL. mükâfat verileceğinden dolayı yarışmaya M. Âkif katılmaz. Âkif'e göre "İstiklâl Marşı para ile yazılamaz. Gelen şiirler tedkik edilir; hiç birisinin istenilen seviyede olmadığı görülür. Bunun üzerine zamanın Maarif Vekili Hamdullah Suphi Bey büyük şâir Mehmet Âkif'e şu mektubu göndererek para meselesini halleder:

Muhterem efendim,

İstiklâl Marşı için açılan müsabakaya iştirak buyurmamalarındaki sebebin izalesi için pek çok tedbirler vardır. Zât-ı üstâda nelerin matlûp şiiri vücûda getirmeleri maksadın husulü için son çare olarak kalmıştır. Asıl endişemizin icap ettiği ne varsa hepsini yaparız. Memleketi bu müessir telkin ve tehyîc vasıtasından mahrum bırakmamanızı rica ve bu vesile ile en derin hürmet ve muhabbetlerimi arz ve tekrar eylerim efendim".

5. Şubat 1337

Maarif Vekili

Hamdullah Suphi

Bu mektup üzerine Taceddin Dergahı'nda Mehmet Âkif İstiklâl Marşını yazmış ve Kahraman Ordumuza ithaf etmiştir. İlk defa 17 Şubat 1337 (1921)'de neşredilen İstiklâl Marşı her tarafa büyük heyecanlar doğurmuştur.

Halkın temsilcileri tarafından kabul edilip, Millî Marş olan İstiklâl Marşımız, bayrağımız gibi mukaddes varlığımız olmuştur. Türklük var olduğu müddetçe milli marşımız ve yazarı ebediyen yaşayacaktır. Hiç kimse buna mani olamayacaktır. Çünkü İstiklâl Marşı herkesin ümitsizliğe düştüğü, vatanın yer yer işgal edildiği bir dönemde yazılmıştır. Her mısra bizim mücadeleye azimimizi, hür yaşama inancımızı Allah, vatan, millet sevgimizi büyük ve asıl tarihimizi söylemektedir. Bu marşın ruhu ruhumuz, heyecanı, heyecanımız, inancı, inancımızdır. Dili bizim, kavgası bizim, öfke ve isyanı bizindir.

Millî Marşımız hakkında, Mehmet Âkif'in ölümü sebebiyle Abidin Dâver'in yazdığı şu satırlara ne güzel bir teşhistir: "İstiklâl Marşı, İstiklâl Harbinin ma-

nevî cephelerinde yapılmış büyük ve inuzafer bir taaruzdu. O zaman Millî mücadelenin mutlak zaferle neticeleneceğine inananlar, İstiklâl Marşında yeni manevî kuvvetler almışlardır. Şâir Mehmet Âkif yürekleri çelikleştirilen İstiklâl Marşını yaratmak suretiyle İstiklâl Harbinin manevî cephesinde doğuşen kahramanlardan biri olmuştur" diyor.

İstiklâl Marşı hakkında Âkif "Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakkın!" demiştim. Bu mısra inançla, imanla yazılır, imanım olmasaydı yazabilir miydim? Zaten ben, başka düşünüp başka türlü yazarlardan değilim. (Ahmet Kabaklı, **Mehmet Akif** s. 44) diyen Âkif ölümünden üç gün önce bu sözleri söylemişti.

Nihad Sami Banarlı "Burada ehemmiyetle belirtmek ve tekrarlamak yerinde olur ki Türk İstiklâl Marşı gerek söz gerek şiir kalitesi bakımından yeryüzündeki milli marşların hiç birisiyle ölçülemeyecek kadar üstün ve zengin mânâlı bir şiirdir. Bu marşı Türk milleti gibi, hükümrân olmak için yaratılmış bir milletin bir gün bir İstiklâl Harbi yapmasındaki büyük tezâdı çok iyi kavramış bir şâir söylemiştir.

Bu marşın:

**Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki
fedâ?
Şühedâ fışkaracak, toprağı sıksan, şühedâ".**

gibi mısraları, şiir ve mısra hâline konulmuş, dokuz asırlık, bütün bir türk tarihi ve bütün bir Türkiye toprağıdır. Bu kadar büyük bir tarihi ve bu kadar mukaddes bir vatani bu derece kuvvetli iki mısra içine sığdıran bir şâir, milleti tarafından ne ölçüde sevilse ve övülse lâıktır." (Akademi Mecmuası yıl 3, sayı 4, s.17)

İstiklâl Savaşı Türk'ü esir etmek isteyen saldırganlara karşı açılmıştır. Türk Milleti, tarihi boyunca efendi olarak yaşamış bir millettir. Her devirde hür yaşayan milletimizin bu âsıl yaşama duygusunu Âkif:

**"Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür
yaşarım!
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış?
Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner
aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam
taşarım!"**

mısraları ile "Ergenekon Türklerini hatırlar. Tarihte dağ yırtmış bir millet olmanın hatırasını ve gururunu tazeler, yine marşın:

**"Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim, iman dolu göğsüm gibi, serhaddim
var
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar
'Medeniyet' dediğin tek dişi kalmış
canavar?"**

Burada vatanımıza saldıran, medeniyet yerine ölüm işkence ve zulüm getiren maddeye sahip batılı emperyalist devletlerin, çelik duvarlarının, iman karşısında eriyeceğini, canavar gibi ulumaktan başka bir şey yapamayacaklarını söyleyen Âkif'in inancı, 30 Ağustos 1922 Başkomutanlık Meydan Muharebesi ile tahakkuk etmiştir.

Her milletin üzerinde yaşadığı toprak, onun için hayati bir kıymete sahiptir. Fakat vatan sadece topraktan ibâret değildir. Vatan, tarih, din, dil ve milletin kaynaştığı kutsal bir yerdir. Âkif'in İstiklâl Marşı'ndaki şu dörtlüğünü bu bakımdan değerlendirdiğimiz zaman bu realite ile karşılaşıyoruz.

**Bastığın yerleri "toprak" diyerek geçme,
tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme yazıktır atanı
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı**

Âkif için vatan, uğrunda mücadele edilen ve bu mücadelede ölünecek kıymetli ve aziz bir varlıktır.

Onun için:

**Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayasızca akın.**

beyiti ile müdafaa şeklini tespit eder. İşgal altında yaşamak ölümden daha acıdır. Öyle ise bu saldırıya, top da olsa, tank da olsa gövde siper edilecektir. Çünkü inandığımız Hak bize vadettiği kurtuluşu verecektir. Elbet bir gün güneş doğacaktır. Bu doğuma ulaşmak için binlerce canın fedâ edilmesi normaldir.

Âkif İstiklâl Marşını yazdığı zaman Burdur Mebusu olarak mecliste bulunuyordu. Paltosu olmadığı için soğuk günlerde arkadaşlarından aldığı ödünç paltolarla meclise gidip geliyordu. Durum böyle olmasına rağmen mükâfat olarak verilen 500 TL. (Türk lirasını) bir hayır cemiyetine bağışlıyor ve paltosuzluğa rıza gösteriyordu. İşte bu milletin İstiklâl Marşı'nı ancak böyle seciye sahibi bir kimse yazabilirdi. Yine Hasan Basri Bey'den naklen anlatıldığına göre: "Birgün Hasan Basri Bey ve arkadaşları Taceddin Dergahı'nda Âkif'e misafirliğe gidecekler. Haber verilir. Âkif misafirleri kabul eder. Fakat belirtilen saatte misafirler geldiği halde Âkif'i evde bulamazlar. Bu durumu çok yadırgarlar. Başka bir gün Hasan Basri Âkif'le karşılaştığında sorar:

— Belirtilen saatte geldik; kapı kilitliydi. Yoksa unuttun mu?

Âkif-Hayır geleceğinizi bildiğim halde, evi terk ettim. Sebebinin soran Hasan Basri Bey, şu hakikatle karşılaştığını anlatır:

"İstiklâl savaşında yersiz yurtsuz kalanlar için yardım toplanıyor. Âkif odasındaki iki kilimi bu kampanyaya bağışlamış. Bizi oturtacak yeri olmadığı için kabul etmeyerek evini terk etmiş".

Hakkı Tanık Us ve arkadaşları M. Âkif'i hasta yatağında ziyaret ettiklerinde misafirlerden biri:

"Acaba İstiklâl Marşı yeniden yazılsa daha iyi olmaz mı?" der. Hasta yatağında bitâp halde yatan Âkif, başını birden bire kaldırarak şu kesin cevabı verir:

"Allah bir daha bu millete bir İstiklâl Marşı yazdırmaz" der.

Evet, Allah bir daha İstiklâlimizi tehlikeye düşürmesin ve bizi yeniden yeni bir İstiklâl Marşı yazmaya mecbur etmesin.

Vatan ve millet şâirimizi rahmetle anarken şu beyitin hafızamızda daima canlı kalmasını temenni ederim.

**"Sahipsiz olan memleketin batması haktır,
Sen sahip olursan bu vatan batmayacaktır."**